

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA--

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 40. V LJUBLJANI, dné 3. septembra 1909. Leto IV.

SOMIŠLJENIKI IN SOMIŠLJENICE!

V nedeljo, dne 5. septembra popoldne vsi k Coticu v Vodmat na veselico »Sentspeterskega prosvetnega društva« v Ljubljani. Pridite in agitirajte, da bo udeležba prav velika. V slučaju slabega vremena bo veselica na praznik Malega Šmarna, dne 8. septembra, ravnotam. Vsi torej na veselico.

Govor dež. odbornika dr. Pegana na shodu tobač. delavstva.

Ljubljana, 19. avg.

Ko sem danes stopil med Vas, začudil sem se nad velikim številom, v katerem ste se zbrali. Začel sem premišljati, kaj je temu vzrok, in prišel sem do prepričanja, da Vas je spravila skupaj tista spomenica, ki ste jo ravnokar slišali. Lepo je, da se zbirate, kadar imate izrekat svoje želje. Toda jaz bi želel, da bi tako, kakor je bila danes ona dvorana premajhna, da bi bila ta dvorana tekom enega leta tudi premajhna in da ne bi samo takrat, kadar hočete kaj od zgoraj zahtevati, se shajali v tolikem številu, ampak da bi se zbirali mnogoštevilno tudi takrat, ko se gre za to, da se povzdigne delavska samozavest. Od zgoraj bodo se na Vaše želje ozirali samo tedaj, če bodo videli, da je delavstvo tega vredno, kar zahteva, da

se delavstvo čuti solidarno s svojimi tovariši, da je delavstvo organizirano. Delavec, ki pozna svoje sotrpine samo takrat, kadar hoče, da bi mu takorekoč postavili skledo na mizo, ni vreden, da bi se mu boljše godilo. Tisti, ki se do danes niso brigali za Vaše shode, a so danes prišli, naj se primejo za nos. Želim, da bi se vsi naši delavci zavedali, da je le v organizaciji moč, in da bi vsak izmed vas v tem oziru storil svojo dolžnost. Potem pride čas, ko bodo Vas na Dunaju drugače slišali, kakor danes.

Če grem sam po cesti in kričim, me prime policaj in zapre. Če vpijem: »Delavcem se slabo godi!« bodo rekli: »Ta je prismoien!« Če nas vpije tako deset, porečijo morda porogljivo: »Hm, ti pa demonstrirajo!« Če se nas pa zbere deset tisoč in bi tako vpili, sedaj bodo nas drugače razumeli in drugače upoštevali. Ako eden sam govori: »Rad bi videl, da bi se mi boljše godilo, pa ne morem nič storiti,« ne bo ničesar dosegel.

Prinašam Vam pozdrave Vašega voditelja, ki zdaj uživa zasluženi počitek, dr. Kreka. (Živio dr. Krek!) On sam ne more priti. Saj veste, kadar ima on svoje počitnice, ne pride v Ljubljano, tudi če bi papež bil tu. (Veselost.) To se mu mora v zaslugi šteti, kajti prav je, da hrani svoje moči, da bo Vas mogel tudi nadalje zastopati. Da je dosedaj delal, to veste; da bo delal tudi naprej, je gotovo. Te poti ne bo zapustil, ker se jeje preveč navadil.

Ta spomenica, ki smo jo slišali, nas dvojnega uči. Prvič v splošnem; tu moramo konstatirati, da se finančna, režijska uprava ne trudi prav posebno, da bi svoje delavce zadovoljila. Jaz mislim, tistega greha se ji ne treba spovedati da bi preveč storila za delavce; tistega greha jo lahko kar naprej odvežemo. Jaz to povdarjam, ker obsojam vsakega delodajalca, ki ne sprevidi, da uspeh dela ni odvisen edino od plače, ampak od tega, da je delavec zadovoljen. Jaz sem v tem oziru opazil že mnogo.

Iz te spomenice se učimo, da ste v Vaši tovarni po vseh oddelkih še vedno izročeni samovolji posameznih uradnikov, višjih ali nižjih, paznikov itd. Če bi to ne bilo res, je izključeno, da bi se moglo najti toliko nedostatkov, kakor smo slišali iz spomenice. V Vaši tovarni ni člo-

veka, z izjemo ravnatelja morda, ki bi rekel: »Jaz sem zadovoljen.« Toliko je napak pri upravi, da mora človek priti do prepričanja, da tam nimajo ljudi, ki bi imeli smisla za socialno napredek, ampak mislijo, da živimo še vedno v starih časih, ko je o delavcu veljalo kakor o živini: delaj, potem pa crkni. Nimajo smisla, da bi delavstvu zboljšali razmere; samo to jih skrbi, kako bi čim bolj izrabljali njegove moči. Dokler gre, gre, potem dobiš malo penzijo, nazadnje pa pogreb. Toda ti ljudje prezirajo, da imajo sami od tega škodo, in sicer precejšnjo. Če bi delavstvo bilo zadovoljno, če bi ne imelo toliko pritožb, bi rajši več in boljše in dalje delalo kakor sedaj. In kdo bi imel od tega profit? Država. Pa tudi delavstvo, ki bi lahko nekoliko več pazilo na svoje zdravje in na rodbinsko življenje in bi lahko v miru in sreči uživalo večer svojega življenja. To, kakor se dandanes postopa z delavstvom, je pravi »Raubbau«. Le hitro, le hitro! vse iz vas, kar gre! Toda to se mora maščevati, kakor pri gozdu, če posekaš mlado drevje. Sedaj dobiš sicer nekaj denarja zanje, toda gozd je fničen, in pozneje ti bo nesel toliko, kakor bi ti ob pametnem gospodarstvu. Ravno tako je z delavskimi močmi. Če jih izrabijo, če jih uničijo v mladosti, ne bo pozneje nobene koristi od njih. Ako je delavec dalj časa v tovarni, več lahko zasluži, manj bo mu treba dati penzije, državo bo stalo veliko manj, kakor dandanes.

Druga stvar, ki se je iz te spomenice učimo je ta, da je finančna uprava ravno takšen izmzgavajoč kapitalist, kakor vsi privatni podjetniki. Ravno tako žre, ravno tako izsesava delavce, kakor vsak drug kapitalist. Država dobi štirikrat toliko za smodke in druge tobačne izdelke, kakor je material z delom in vsem stane. Kam pridejo te tri četrtine? To je vprašanje, ki nas zanima. O privatnem podjetniku vemo, da je tuj kruh, da je kruh v potu — tujega obraza. Nobeden pa nima pravice živeti, kdor ne je kruha v potu svojega obraza. In sv. Pavel pravi: Kdor ne dela, naj ne je. Tovarnar, ki živi od tega, kar mu delavske roke skupaj nanesejo, sam pa nič ne dela, nima pravice živeti. Tak tovarnar je oderuh, je goljuf. Isto pa velja tudi o državi. Ravno tako država

Nihilistka.

(Konec.)

»Meni ni pomoči! Ah, nikdar več ne vidim Rusije. Glejte, Feodorov, Griša, Nikolajevič — vsi pojdejo zopet nazaj v domovino. Samo jaz ostanem tu. Zakaj moram umreti! In tako sama. Moja mamica misli na me — —«

Ni mogla dalje. Soize so ji prišle v oči. Čutila je, da ji je umreti in v njej se je vzbudilo ono veliko hrepenenje človeka, ki zna, da mora umreti . . . In vendar se oklepa še vsake bilke upanja.

»Tudi Vi se vrnete v Rusijo,« sem ji začel govoriti. »Hodili boste po večnolepih stepah. Sijalo bo solnce — tudi Vašemu ljudstvu bo sijalo solnce, in prijetno bo tam življenje — —«

Vera me je smehljaje poslušala in hvaležno so mi stiskali njeni mali prsti roko.

»In tudi Vi pridete tja. Lepo bo življenje, ko bo konec trpljenja. Ne bo več izgnancev! Prostost, svoboda,« je šepetala in njene oči so izgubile otožnost, polne so bile mirne radosti. Ne dolgo. Zopet je prišla resignacija, obup — —

»Ne, ne — umreti moram,« je zaječala in postala še bolj žalostna. »Nikdar več ne vidim

Rusije. Mamica bo čakala — zakaj, zakaj! In tako sama — daleč proč — — v tujini. Vsi se vrnejo, samo jaz moram umreti . . . umreti . . . Glej, Ivan,« je rekla utrujeno, »ljubila sem te, in zato sem te hotela videti . . . Povej, zakaj ne smem biti srečna? Zakaj?«

Sklonil sem se k njej in poljubil na vroče čelo.

»Ne smeš umreti, Vera!«

Smehljala se je v sreči. Zopet je bilo v njej življenje. Izginila je bolest. Mirno je govorila in sanjala bodoče življenje. Zdelo se mi je, kot bi prisijalo solnce v ono malo sobico s polno močjo. Tudi ura je tiktakala veseleje.

»Vidiš, Vera, ne smeš se udajati žalostnim mislim. Tudi veseli človek postane otožen — ako misli na žalost.«

»Povej, Ivan, ali me res ljubiš?«

Njene velike črne oči so me pogledale vprašajoče. Imel sem jo rad, zelo mi je bila ljuba moja mala nihilistka.

»Verica, ti si moja,« sem ji odgovoril in stisnil njene prste.

In srečna je bila Vera. Misli ni več na Rusijo — prevzela jo je ljubezen. Ali ne, ni pozabila svojega hrepenenja.

»Ivan, tudi ti pojdeš z menoj.«

»Tudi jaz, Vera,« sem ji obljubil.

Nekaj tednov pozneje sva sedela v Stroomovki. Prijetno zeleno je bilo v parku. Kosi so žvižgali v jutro — veselo je bilo zunaj v naravi. Bleda je bila še nihilistka.

»Ivan!«

Razumel sem jo. Neprijetno mi je bilo, da sem jo videl tedaj — popolno žensko v njeni slabosti. Prehladila se je in ona, ki je grozila drugim, je trepetala smrti.

»Vera, ne nihilistka — velika idealistka si. Tebi je manjkalo ljubezni. Trpela si v samoti — in zato so bile žalostne vedno tvoje misli. Glej, v ljubezni je sreča! Zakaj bi se mučila z vprašanji, ki te uničujejo.«

Srečna je bila Vera, kajti čista je bila njena ljubezen. Njeni mali prsti so trgali cvetke in šegavo se je smehljala.

»In ti me ljubiš, dragec!«

Z njenega obraza je izginila vsa otožnost. Kosi pa so žvižgali veselo, poredno v zelenem parku — — — In sijalo je svetlo solnce — — —

nima pravice do obstanka, ako delavcem, ki so v njeni službi, ne plača toliko, kolikor zaslužijo.

Nastane torej vprašanje, kam gre tisto več, tisti višek treh četrtink, ki ga delavstvo zasluži. Eno četrto dá država delavcem, tri pa spravi. In te tri četrtinke se porabijo za to, da ni potreba drugim, ki dandanes davke plačujejo, plačevati višjih davkov. Te ljudi država kot kapitalist, kot oderuh varuje, in vi pomagajte državi nositi bremena, da jih ne treba nositi tistim, ki bi jih morali nositi, bogatim kapitalistom.

Pa poreče kdo: Saj dandanes vsi in od vsega plačujemo davke. Če bi le res bilo. Koliko je danes avtomobilov v državi, ki imajo vsak vrednost najmanj desetih tisočev kron. Pa vprašajte lastnika takega avtomobila, koliko plačuje od njega davkov. Potem pa vprašajte kmeta, ki ima bajto, ki morda niti tisoč kron ni vredna, in malo zemlje, da niti živeti ne more na njej, — vprašajte njega, koliko mora on davkov plačevati. Ali morda pomagata temu kmetu plačevati davke? Kaj še! Na Dunaju je n. pr. mnogo velike gospode, ki so posestniki dragocenih konjev; en konj velja do trideset tisoč kron. Vse to je mrtvo premoženje, od katerega nihče ne plačuje niti novčiča davkov. Vas pa država izmozgava, da se kapitalisti s konji in avtomobili itd. zabavajo.

Ta spomenica ni samo z Vašega stališča upravičena, ampak upravičena je tudi s splošnega stališča. Tudi če Vam vse dajo in vse napravijo, kar zahtevate, bo še vedno lahko polovica tega, kar država dobi za tobak, šlo v nenasitno žrelo kapitalistov.

Naj označim sedaj stališče naše stranke z ozirom na delavstvo. Naše stališče je: izravnava dohodkov v primeri z delom.

To načelo ne velja samo za industrijalnega delavca, marveč tudi za kmeta, obrtnika, sploh za vsakega, ki si z delom služi svoj kruh.

Poglejmo kmeta. On dela, kakor vi; toda on ne dobi tega kar zasluži. Zakaj ne? Ker mu ne puste živeti, ker mu odvzamejo, kar je zaslužil, ker je izročen na milost in nemilost kapitalistu. On dela za davke in za tistega, ki je intabuliran na njegovem posvetu. Kako naj še potem redi rodbino? Ne preostane mu druga, nego da propade. Za njim pa pride na vrsto država.

Naše stališče je zato, da treba napraviti izravnavo med delom in zaslužkom, da treba varovati tiste stanove, za katere se do danes ni nič delalo. Ko bosta kmet in delavec srečna, tedaj se nam ni bati prihodnosti in ne bomo vprašali kapitalistov, ali so zadovoljni ali ne.

Pomislimo samo eno stvar. Pred sto leti je bilo kapitalistov po številu ravno toliko, kakor danes, samo to je razloček, da so imeli takrat samo stoti del onega kapitala v rokah, ki ga imajo danes. Od kod je prišel ves ta denar v tiste roke?

Vlekli so ga iz majhnega moža, trgali iz kmeta in delavca, kopičili ga vrh na vrh, ker so vedno več dobivali, nego so mogli porabiti. Zato se kapital vedno množi in se mora po sedanjem ustroju družbe množiti, dokler ne požre vsega ljudstva.

Ena izmed glavnih dolžnosti države je ta, da ona da vzgled, kako naj se ustavi neusmiljeno delovanje oderuštva, in če hoče v tem oziru kaj napraviti, ima priliko pri tobačnem delavstvu in pri rudnikih.

Te besede smejo zvedeti tudi na kmetih. Če bi kdo kaj oporekal, bom se vedel pošteno zagovarjati. Kmet ne bo nič trpel, marveč profitiral bo, če bo delavec gmotno krepko podprt. Kadar se bo delavcu dobro godilo, bo se tudi kmetu. Jaz delam na to, da bi ljudje že vendar razumeli, da je en stan navezan — drugega in razumeli, da se bo nam dobro godilo, ko se bo dobro godilo masi, in tudi delavcu takrat, ko bo kmet gmotno tako utrjen in lahko dobro plačeval tovarniške izdelke. Takrat bo tudi tovarna lahko delavce boljše plačevala.

To je stališče naše stranke glede delavskega vprašanja ki vam je gotovo bilo že znano; mislim pa, da ne škodi, če sem Vam to povedal znova v drugačni obliki.

Sedaj pa nekaj drugega. Sedaj bom vas malo okregal. Že prej sem omenil, da če pride tisoč, dvatisoč delavcev z isto zahtevo pred delodajalca, da poslednji sprevidi, da mora s temi ljudmi računati. Organizacija je pred vsem potrebna. Toda marsikdo izmed vas še tega noče sprevideti. Pred kratkim sem vam že o tem govoril. Spominjajte se, letos v oni dvorani sem vas prosil: Dajte v svojem lastnem interesu razširjati »Našo Moč«. Pomisleki, ki jih ima eden ali drugi proti listu, bodo padli, če se vsak zaveda svoje dolžnosti. Ta pravi sicer:

list prinaša premalo stvarine in ne prinaša stvari, ki bi jih radi noter djali. Na to odgovarjam, da ni sploh nobenega lista, proti kateremu bi ne bilo pritožb. Te pritožbe pa morajo pasti, ko bo delavstvo list tako podpiralo, da bo gmotno zares podprt. Iz ržene moke se ne da peči pšeničnega kruha, to vsi veste. List mora biti gmotno podprt, da se vsaj tiskanje splača.

Ko sem vas zadnjikrat prosil, da storite vse, kar je v vaših močeh za list, takrat se je število naročnikov povzdignilo. Ampak sedaj je list zopet padel; zato bi vas prosil, da ne odnehate z naročanjem in pridobivanjem novih naročnikov. To boste gotovo storili, če hočete, da bo list upoštevan in da se bo ravnateljstvo nanj oziralo. Če bo list imel dovolj gmotne podpore in če bo ravnateljstvo videlo, da za listom stoji toliko in toliko delavcev, bo list, ki je vaše glasilo, nekaka trobenta vaša, tudi razumelo in vedelo, kaj posamezni glasovi iz trobente pomenijo, na pr. mirozov itd. Pa tudi vedno v javnosti in zlasti z naročanjem morate pokazati, da zahtevate, kar list zahteva, sicer se ravnateljstvo na vaše zahteve ne bo oziralo. Budite in širite delavsko zavest s tem, da boste list naročali in čitali; malenkosti pri tako slabih gmotnih razmerah ne smete zameriti. Spolnovati pa morate tudi še tretjo dolžnost, da list priznavate kot svoje glasilo. To je okolnost, na katero vas ne morem dovolj opozarjati. Že zadnjič sem vam to priporočal.

(Konec prihodnjic.)

Prometna zveza.

Železničarji. Prišel je dan že toliko zaželeni. Dne 5. t. m. se vrši shod krščansko mislečih železničarjev v »Unionu« v prostorih S. K. S. Z. Pričetek točno ob pol 10. uri dopoldne. Govorijo državni poslanec dr. Benkovič, dež. poslanec dr. Zajc in podpredsednik »Prometne zveze« na Dunaju g. Mühlshauz in drugi. Shod bo glede sporeda velezanimiv, zato je pričakovati obilne udeležbe. Shod se bo, ako bo dopoldne premalo časa, nadaljeval še popoldne. Popoldne pa se vrši v Vodmatu pri Cotiču veselica Šentpeterskega prosvetnega društva, kamor so vabljeni vsi železničarji, ki imajo popoldne čas.

Tovariši. Naš shod se vrši ravno v istem tednu, ko sta se že vršili dve veliki zborovanji krščansko mislečih akademikov in učiteljev. Obe zborovanji sta se sijajno izvršili. Pokažimo tudi mi železničarji, preprosti delavci in služabniki, da nikakor nečemo zaostati za drugimi krščanskimi organizacijami, ampak hočemo zvesti katoliškim načelom delati v prosepah krščanske organizacije železničarjev. Na dan tedaj, tovariši, in v Ljubljano na shod! Ne bojte se zabavljanja in zasramovanja od strani protikrščanskih ljudi, ampak z veseljem srce pokazite javno, da se niste izneverili krščanstvu svojih očetov in da hočete v krščanskem smislu delovati za prosepah železničarjev. Dobrodošli vsi, ki pošteno mislite, dobrodošli vsi delavni člani »Prometne zveze«! »Naša Moč« Vas iskreno pozdravlja in Vam navdušeno kliče: Na delo krščansko! Na delo socialno! Dobro došli!

Nova služba prožnih čuvajev na Južni železnici in njene dobrote. Dne 10. septembra t. l. se začne nova služba na progi Južne železnice. Oglejmo si nekoliko to novo stvar, kako obstoji in kaj bo s tem vse darovala nad vse darežljiva in za blagor svojih uslužbencev vneta Južna železnica. Oglejmo si nekoliko »prehojevalca proge« (Streckenbegeher). V cirkularju se bere: imel bo 16 ur službe in 16 ur prostega časa. In njegova služba, prehoditi bo moral 16 kilometrov proge, potem pa še narediti toliko službe, da bo znašalo 16 ur in potem se bo peljal z vlakom domov. Od daleč pogledano, bi ne bilo to še nič kaj posebnega, ali če se pa malo pogleda po predpisih, je pa to vse kaj drugega. V lepem vremenu bi tudi še šlo bolj po pasje, ali v slabem vremenu, v nevihtah ali pozimi, kadar sneži, bo joj. Pomislite, v predpisih stoji: Imeti bo moral s seboj $\frac{1}{2}$ kg težko kladivo, ključ za šraube navijati, škaflo za pokalice in znamenjsko zastavico, svetilko in 16 ur menda tudi ne bo mogel živeti od svežega zraka, kakor se je zadnjič izrazil Pihlerjev namestnik deputaciji prožnih delavcev, da na deželi se ložje izhaja, ker je sveži zrak. Torej jed bo moral nositi seboj in v pozimskem času tudi ne bo mogel delati službe na čuvajnici, kolikor mu je bo odmerjene, brez suknje ali kožuha, če bo hotel ohraniti zdrava jetra. Najbolje bi bilo, da bi dobil vsak eno mulo ali pa osla, da bi nosila za njim, če ne, bo moral pa kupiti koš za na hrbtu nositi z naramnicami, drugače mu ne bo kazalo. In tako obložen prehoditi progo 16 km,

med potjo zabijati odnehane žreblje in navijati šraube, ali bo zmožen še potem za službo, kadar bo prišel na odkazano mu mesto, to lahko vsak sam presodi, je, li strokovnjak v železniški službi ali ne. Pa to še ni vse, kje so čuvaji, ki so imeli že po deset in tudi več let svoje čuvajnice, ki jih bodo sedaj izgubili, pa pomožni čuvaji, ki še niso bili definitivno nastavljeni, ki bodo morali iti k prožnim oddelkom delat, pa so bili že nastavljeni kot pomožni čuvaji, eni po poldrugo leto, eni več, drugi zopet manj, od vzeto jim bo stanovanje in tudi pri plači bodo oškodovani za 40 vinarjev na dan in še vsaki dan ne bodo imeli dneve. Poznamo tacega pomožnega čuvaja, ki je delal že službo 20 mesecev in njegova žena je delala službo na samostalni ženski čuvajnici nad tri leta, sedaj mu je odvzeta služba; ali ni njegovo stanje obupno, po tolikem času naporene službe, namestu da bi bil stalno nastavljen si je zaslužil kramp in lopato, nazadnje pa še večje stradanje ko prej. Želeli bi, da bi prišle v tak položaj za blagor svojih služabnikov vneti g. Pihler. Kje je sedaj soc. demokracija, ki zmirom vpije, da ima moč in da se jo boji direkcija, zdaj naj bi pokazala svojo moč in preprečila tako regulacijo prožne službe.

Med brati in sestrami.

Preska. Naznanilo v »Naši Moči« z dne 13. avgusta moramo glede romarskega vlaka omeniti, da pojde vlak na Sv. Goro 12. septembra, ne pa 29. avgusta, ker železniško vodstvo ni imelo na razpolago dovolj vozov. Prosimo vse romarje potrpljenja. Spored je ravno isti, kot je bil že naznanjen.

»Katoliško delavsko društvo« v Mirnu je blagoslovilo v nedeljo, 22. avg. svoje društvene prostore, s katerimi se lahko ponaša. Res stavba je krasna, da je ni daleč okoli enake. Z slavnostjo je bil združen mladeniški tečaj, prava hrana za naše mladeniče. Sv. mašo in cerkveni govor, ki se je vršil na Gradu (Sv. Stopnjicah) pri Mirnu je opravil č. g. dr. Lenard. Nato se je vršilo blagoslovljenje društvenega doma, katero je opravil č. g. I. Rojc, ki ima pri tem velike zasluge. Na to se je vršil mladeniški tečaj, katerega so vodili gg. urednik Kremžar, Fr. Tersegav in dr. Lenard. Urednik Kremžar je govoril o našem društvenem naraščanju in bil gromovito aplavdiran. Fr. Tersegav je govoril o krščanski ideji — trdni vezi naše organizacije. Dr. Lenard je govoril o našem protialkoholnem gibanju. Navdušenje je bilo velikansko. Po tečaju so bili odposlani brzojavni pozdravi Nj. Veličanstvu cesarju in goriškemu knezonadškofu dr. Sedeju. Popoldne se je vršila javna telovadba, ki so jo proizvajali naši vrli Orli in naraščaj. Telovadba se je proizvajala z vso preciznostjo. Naraščaj je proizvajal vaje z zastavicami. Telovadba na orodju je pokazala kako krepki so naši fantje. Po telovadbi se je vršil manifestacijski shod. Dr. Breclj je govoril o našem gibanju in dr. Dermastja o naši prodirajoči ideji. Nato je govoril poslanec Fon, ki se je slučajno mudil v Mirnu o obstrukciji v drž. zboru. Navzoči so vsi z navdušenjem odobravali tudi dva Poljaka, ki potujeta po naših deželah. Govorila sta poljski, kar je potem dr. Lenard prevedel v slovensko. Govorila sta o naredbi pruske vlade, s katero hoče ista popolnoma uničiti Poljake, namreč izdala je tak ukaz, da se morajo Poljaki izgnati iz lastnih posestev. Nastopili so potem razni pevski zbori. Posebno moram omeniti kromberškega, ki je pel himno Orlov, pod vodstvom č. g. vikarja Vodopivca. Slavnost je pozdravil brzojavno tudi prevzvišeni g. knezonadškof in nekateri drugi. Tržačane je zastopal svetoivanski telovadni odsek.

Krščansko-socialna organizacija na Koroškem. 29. avg. se je ustanovilo v Svečah pri Bistrici v Rožu »Slovensko krščansko izobraževalno društvo«. Ljudstva je bilo navzočega najmanj 250. Govoril je F. Tersegav iz Ljubljane o narodnostni misli ter izvajal, kako raznarodovanje ljudstvo fizično in moralno truje ter ožigosal odpadništvo, veselčenje in mnogobesedičenje, ki naj se umakne smotrenemu in treznemu delu. Dr. Arnejc je v humorističnem govoru naslikal ljubezen Rožancev do domače grude in priporočal značajnost, ki jo renegatje sistematično v ljudstvu ubijajo. Čebulj iz Jesenice je pozdravil novo društvo v imenu delavstva ter pozvilje delavstvo k organizaciji zoper koroški nemško-nacionalni kapitalizem. Tamburaši »Kočne« so pod vodstvom gosp. kaplana Rudla proizvajali tamburaške točke, šentjanski pevci pa so nas razveseljevali z domovinskimi popevi. Ljudstvo je bilo navdušeno, le par nemčurskih butic, ki so se k veselici utihotapile, si je v »Extrastüblu« hladilo svojo jezico.

Mestna realka v Idriji se s 1. septembrom t. l. podržavi. Tako se poroča z Dunaja.

Idrija. Že marsikdo me je vprašal: je-li mogoče, da se dobijo ljudje tako sirovi kakor poroča »Naša Moč« v uvodnem članku št. 36 in 39. Da so nastopili ljudje proti ljudem neusmiljeno, da so postali morilci, roparji, požigalci, sramotilci mrličev, to je skoraj neverjetno. Res je težko verjeti kaj takega pa kdor pozna socialne demokrate, takoj lahko naredi sodbo, kajti njih surovosti presegajo vse meje. Ni moj namen posameznih oseb imenovati in ponavljati njihove izraze, ampak na splošno. Jaz vedno trdim, da kjer je nered, tam so socialni demokrati z liberalci, in kjer so liberalci s socialnimi demokrati, je zopet nered. Na različnih sestankih, predavanjih, shodih sem poslušal te rdeče bratce in tam se je vedno govorilo, da se človeška družba izpopolni le z evolucijo ne z revolucijo, kakor se to godi zdaj v Barceloni na Španskem. V različnih resolucijah so zahtevali nedeljski počitek in da se mora nasproti tovarišem prijazno in dostojno obnašati, mu nič žalega storiti, tudi če je nasprotnega mišljenja. Koliko vpoštevajo rdeči bratci to, se vidi iz naslednjega. Kdor občuje s temi ljudmi in presoja njihova dejanja, sklepa, da so največji hinavci. Pisec teh vrstic ni tako strahopeten, da bi se bal pokazati na zunaj to, kar čuti v srcu, in ravno njemu se je reklo pri delu, da kdor je klerikalnega mišljenja, je za ustreliti. Ker sem pa dotičnika opozoril, da tako govorjenje ne spada med toliko ljudi, in da je to žaljivo in obenem kaznjivo, se je zopet neki petelin z rdečim grebenom izjavil, da so sploh vsi klerikalci za postreliti. — Glede nedeljskega počitka, po katerem vedno vpijejo, spet nekaj dokazov. Koder sem hodil, ko sem bil pri vojakih, povsod so nam naročevali višji, da moramo spoštovati ondotne običaje. Kako pa naši rdečkarji vpoštevajo to? Poljska dela, katera lahko med tednom izvršijo, jih pa opravičajo svojim somišljenikom ob največjih praznikih. Bilo je leta 1905. 22. junija, ko je neki posestnik A. L. imel ta dan 13 koscev. Pri nas smo tisti dan obhajali trojni praznik. Sv. Rešnje Telo kot državni praznik, sv. Ahacij kot cerkven praznik in ob enem kot rudniški praznik, pri omenjenem posestniku pa se je delalo kot drugi dan. — Letos na Veliki Šmaren, t. j. 15. avgusta, je zopet neki posestnik I. T. opravljal enako delo. To je pohujšanje cele okolice in s tem se krši nedeljski počitek. Kdor kaj premišluje njih nekdanje govore in resolucije, ta kmalu spozna, da niso veliko boljši kot so njih pristaši v Barceloni. Torej tovariši, ne verjemite njih rudečim obljubam in besedam, ker to je le slepilo omahljivcem in nevednežem. Zato delavci, le proč od takih ljudskih osrečevalcev. Delavec.

Javornik. 24. avgusta sta se zopet zgodili dve nesreči. Enemu delavcu je odtrgalo dva prsta pri nakladanju železa. Janeza Gergijoneta je pa električni motor povozil skoro do smrti. Malo upanja je, da ozdravi, ker je že vdrugič ponesrečil. Vzrok, da ga je povozilo, je, ker se prehitro vozi z motorjem po tovarni. Pri nas je že tako, vse mora biti hitro, zaradi tega tako pogoste nesreče. Saj smo že tako uplašeni delavci, da si skoraj ne upamo na šihit iti.

Idrija. Ob desetletnici »Krščanskega gospodarskega društva«. Kakor je razvidno iz zadnjega izkaza je društvo od leta do leta napredovalo. Da je društvo tako lepo napredovalo, je dokaz, da ima dobro vodstvo, in to obstoji iz samih rudarjev. Vodstvo sklepa pri svojih sejah o nakupu in prodaji blaga. Nadzorstvo, katero sestoji iz petih članov, nadzoruje vestno od časa do časa, da se ne zgodi kakšna pomota, katera bi škodovala društvu. — Vodstvo je razdeljeno po delu, da ima društvo manjše upravne stroške. Upravni stroški vsakega leta so ti-le: Leta 1899 398 K 34 h, leta 1900 836 K 76 h, leta 1901 1326 K 26 h, leta 1902 1808 K 34 h, leta 1903 2456 K 89 h, leta 1904 2447 K 28 h, leta 1905 2574 K 90 h, leta 1906 2920 K 81 h, leta 1907 3435 K, leta 1908 3557 K 54, skupaj 21.762 K 12 h. Ker so pri društvu tako majhni upravni stroški, zato pa tudi ima društvo vsako leto lepi čisti dobiček, kateri je razviden iz sledečega izkaza: Leta 1899 čistega dobička 294 K 21 h, leta 1900 2713 K 69 h, leta 1901 4385 K 71 h, leta 1902 6362 K 94 h, leta 1903 8403 K 26 h, leta 1904 8638 K 07 h, leta 1905 7587 K 41 h, leta 1906 8826 K 92 h, leta 1907 9202 K 84 h, leta 1908 9359 K 22 h, skupaj 65.774 K 27 h.

Okno v svet.

Šentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani vabi na veliko vrtno veselico, ki se vrši dne 5. septembra 1909 na vrtu in v gostilniških

prostorih g. Cotiča (pri Kamnarju), nasproti deželne bolnice. Spored: 1. Godba. 2. Petje: V. Krel: »Domu«; A. Nedved: »Zvezda«; Anton Foerster: »Domovini«; Laharnar: »Mladosti ni«; Gerbič: »Žitno polje«; Fr. Ferjančič: »Planinarica«; F. Mayer: »Ptičica gozdna«; P. H. Sattner: »Opomin k petju«. 3. Igra: Krčmar pri »Zvitem rogu«. Burka v enem dejanju. 4. Prosta zabava: kmečka gostilna, na raznju pečen jagnjič, srečolov, abstinenčni paviljon, korian-doli itd. — Pevske točke poje društveni mešani in moški pevski zbor. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 40 vin. za osebo, za družine 1 K. Ker se čisti dobiček porabi v društvene namene, se preplačila hvaležno sprejemajo. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica dne 8. septembra na dan Malega Šmarna. K obilni udeležbi vabi odbor.

Naša »Družinska Pratika« s podobo sv. Družine na naslovni strani je ravnokar izšla za leto 1910 in se že dobiva skoro po vseh trgovinah v mestih in na deželi. Ker pa se semtertje še dobe trgovci, ki mesto »Družinske Pratique« vsiljujejo kupovalcem razne druge pratike, ki niti z daleka ne dosežajo naše pratike, opozarjamo naše bralce, da povsod odločno zavrnejo vsako drugo pratiko in zahtevajo le našo s podobo sv. Družine. Ravnajmo se tudi v tem oziru strogo po geslu »Svoji k svojim!« Kdor si letos omisli lepo »Družinsko Pratico«, mu ne bo žal za borih 24 vin. Somišljeniki, širite jo povsod!

Pozor. Mnogo bolnikov - delavcev pride v Ljubljano. Da pa ne bo kdo zastoj hodil, naj vsakdo upa vedeti sledeče predpise: Bolniki se sprejemajo redno: ob delavnikih od 8. zjutraj do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. dopoldne; v zelo nujnih slučajih se sprejemajo bolniki ob vsaki uri. — Bolnike se sme obiskovati vsak dan od 12. do 3. ure popoldne. — Mrtvašnica je odprta od 12. do 2. ure popoldne, vhod poleg nje. — Splošni predpisi: Jedil in pijač se ne sme donášati bolnikom. Pse seboj jemati je prepovedano. — Razvrstitev oddelkov: Kirurški, je označen s št. 1 (na levi). — Medicinski, označen je s št. 2 (na desni). — Ginekološki in porodniški, označen je s št. 3 (na desni). — Dermatološki, označen je s št. 3 (na levi). — Okulistični, označen je s št. 5 (na levi). — Infekcijski, označen je s št. 6 (na levi). — Oddelek za živčne bolezni in bolezni na duhu, označen je s št. 7 (na levi). — Ravnateljstvo deželnih dobrodelnih zavodov.

Češki katoliški shod. Kraljevi Gradec, 29. avgusta. Udeležencev je bilo že 28. t. m. nad 14.000. Navzoč je kardinal Skrbensky in ves episkopat. Predsednik je dr. Hruban, prvi podpredsednik grof Mensdorff-Pouilly, drugi poslanec Rust, tretji Zafranek. Shod pozdravi škof dr. Doubrava. Odpošljejo se udanostne brzojavke sv. očetu, cesarju in prestolonasledniku. Kardinal Skrbensky podeli nato papežev blagoslov, katerega sprejmo vsi kleče. Nato govori knezoškof dr. Bauer, za njim profesor Schulz. Na shodu je ob veliki napetosti poslušalcev govoril tudi državni in deželni poslanec dr. Krel.

Nemški katoliški shod. Breslava, 29. avgusta. 56. nemški katoliški shod je ogromno obiskan. Silno veliko je dijaštva. Delavcev je že zdaj nad 20.000. Na javnih zborovanjih bodo govorili: dr. Bell (Naloge katoličanov na socialnem in gospodarskem polju), dr. Herschel (Bonifacijevo društvo), dr. Faulhaber (Žensko vprašanje), Kapitza (Alkohol), knez Löwenstein (Misijonstvo), dr. Meyers (Karitativno delovanje), Marx (Šolstvo), Mumbauer (Slovstvo), Rumpf (Gojitev krščanske umetnosti), dr. Schädler (Papežstvo in Pij X.), de Witt (tisk).

Ogrski katoliški shod. Szegedin, 29. avgusta. Danes je tu začel zborovati ogrski katoliški shod. Trajal bo tri dni. Mesto je krasno dekorirano. Navzoč je skoro ves episkopat. Evharistične procesije se je udeležilo 1000 duhovnikov in nad 20.000 vernikov. Mučen vtis napravljaja vest, da Slovaki nameravajo demonstrirati proti nasiljem ogrske vlade in da je zato župan prosil za vojaško azistenco.

Umaznost v slik in knjigi — pa italijanski parlament. Predsednica ženske zveze v Bergamo, g. Angelica Alassandri Binanci, je 5. jul. predložila italijanski zbornici prošnjo, ki naj bi pogumno nastopila proti umazanosti in nenravnosti v besedi in sliki. Prošnjo je podpisalo veliko tovarišic iz cele Italije. Zbornica je sklenila, da se izroči prošnja justičnemu ministrstvu in pa ministrstvu za notranje zadeve. Poslanec Meda je topla priporočal zahtevo poštenega ženstva in povdarjal, da ima država dolžnost skrbeti ne le za telesno, temveč tudi za нравno zdravstvo svojih podložnikov. Zbornica mu je soglasno pritrdjevala. Meda je zavračal očitek onih, ki trde, da bi se potem »kršilo pravo

umetnosti in prostost tiska«. »Prvič«, pravi, »je težko začrtati mejo, kje se neha umetnost in prostost, in kje se prične špekulacija in pohotnost. Drugič pa ni potreba te meje iskati, kajti predvsem naj se pomisli, da ima mladma tudi pravico zahtevati, da se ji ohrani moralno zdravje, ter da je ta pravica vsaj toliko sveta in opravičena, kakor pravica umetnosti. Ni potreba novih zakonov delati, izvedejo naj se z jekleno roko postave, ki jih že imamo.« — Ali ni pri nas prav tako? Postave imamo, pa se kljub temu širi nenravnost v podobi in besedi. Ali treba za vsako stvar dregati izvršilne organe?!

**Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.**

Letnik

1910

naše »Družinske pratike«

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v **Ljubljani**: v »Katoliški bukvarni«, prodajalni »Katoliškega tiskovnega društva«, dalje v trgovinah Anton Krisper, Vaso Petrič in Ivan Korenčan; v **Trstu**: prodajalna »Katoliškega tiskovnega društva«; v **Celju**: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice
priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE V LJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek
O. Bernatović
Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga
konfekcije za gospode in
dečke kakor tudi vedno zad-
nje novosti za dame in de-
klice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana, Stari trg št. 10
priporoča svojo
trgovino s klobuki in čevlji
Velika zaloga.
Solidno blago. Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!
Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!
Ugodna prilika za nakup: vezenin,
pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih
čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.
Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.
Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.
Primerna darila za godove in druge prilike.
Priporoča se velespoštovanjem
F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.
Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno
dobi vsak človek
v lekarni Trnkóczy zraven
rotovža, lepo tiskano deset
zapovedi za zdravje.
Tudi po pošti se brezplačno
razpošiljajo.

Ljudska posojilnica
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta št. 8, pritličje
lastna glavnica K 354.645-15
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure
zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po
4 1/2 %
brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik
od vsacih vložnih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod
Avg. Berthold
Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.
Izvrševanje vseh v fotografsko
stroko spadajočih naročil, kakor
povečevanje, reproduciranje, foto-
grafiranje tehničnih predmetov,
interierjev itd.
Vsa dela se izvršijo točno tudi v
največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v
AMERIKO
potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. de-
želne vlade potrjenega glavnega zastopnika
Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice št. 28.
Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:
Kaiserin Auguste Viktoria nosi 25.000 ton
Amerika 24.000
President Lincoln 20.000
President Grant 20.000
Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi
direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo
samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov
po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in
novosti v
konfekciji za dame.

Milko Krapeš urar
Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe.
Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatah, srebrnih, tula in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prestanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo iz-
redno veliko zalogo furnitur. — Glavno za-
stopstvo za Kranjsko zalogo strun za nihalne ure
v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Janko Češnik
(pri Češniku)
Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in
moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani
Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron
50 vinarjev na leto.
Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
prekinilo.
Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.
Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES
Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana
priporoča
izvrstno marčno pivo v sodčkih in
steklenicah.
Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.
FR. ŠUPEVC
priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče
za cerkev, pogrebe in procesije,
voščene zvitke, izborni med-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni
velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča
in zagotavlja točno in pošteno postreči.
Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska
modna trgovina
Engelbert Skušek
Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča.
Blago in cene brez konkurence.

Na drobno! **A. Šarabon** Na debelo!
Glavna trgovina: Zaloška cesta 1 Ljubljana Filijalka: Martinova cesta 24
Velika zaloga špecerilškega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.
Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.
Vsak dan sveže žgana kava.
Glavna zaloga rudninske vode.